

Duurzaamheid koppelen aan strijd tegen 'onrechtvaardig lijden'

Duurzaamheid, Economie - Niet iedereen profiteert evenveel van de verduurzaming van de samenleving. Let daarom ook op de sociale gevolgen, is de boodschap van Shivant Jhagroe in zijn dissertatie *Urban transition politics*. How struggles for sustainability are (re)making urban

spaces waarop hij 7 oktober jongstleden promoveerde.

Rotterdam wil ondernemers de kans geven een drijvende boerderij in de Merwedehaven te bouwen. Hun Floating farm zou de voedselketen korter maken en jonge stadsbewoners vertrouwd maken met de productie van vlees en zuivel. Youp schrijft het knots te vinden (dan leggen de kippen alleen nog roereieren) in zijn wekelijkse column in NRC Handelsblad. Terwijl het stadsbestuur van de Maasstad welwillend is, omdat het project past in het beleid van duurzame stadshavens.

Politieke dimensie

Voor de op 7 oktober jongstleden aan de Erasmus Universiteit gepromoveerde bestuurskundige annex transitieonderzoeker Shivant Jhagroe (1983) zijn drijvende kantoren en woningen in Rotterdam een voorbeeld van duurzame transitie. Jaren steggelden gemeente en havenautoriteiten over verduurzaming, zo bleek uit zijn onderzoek. Met als uitkomst dat vervuilende, havengebonden industrie verhuisde en doorgroeit op de Tweede Maasvlakte. De oude havens als de Eem- en Waalhaven op hun beurt verstedelijken en bieden plaats aan schone

en smart bedrijvigheid, waaronder drijvende objecten als Floating farm. De focus van Jhagroe's promotie is op de politieke dimensie van duurzaamheid. Wie profiteren van dergelijke verduurzamingsoperaties: alleen hoger opgeleiden of ook lagere inkomensgroepen en wijkbewoners?

Duurzaamheid kent ook verliezers

Duurzaamheid is tegenwoordig een containerbegrip. Of het nu ondernemers, milieuorganisaties, stadmakers met groene vingers, klimaatwetenschappers, multinationals of overheden zijn, de neuzen lijken bij 'duurzaamheid' allemaal één kant op te staan. Zoals ook triple P People, Planet, Profit die verzoening van uiteenlopende partijen treffend samenvat. In werkelijkheid staan people en profit soms natuurlijk tegenover elkaar. Milieuproblemen lijken oplosbaar met technologische innovatie, goed management en pragmatisch beleid, stelt Shivant Jhagroe in zijn proefschrift over stedelijke duurzaamheidstransitie. Bij duurzaamheid als business model verdwijnen belangentegenstellingen uit beeld en worden problemen over het hoofd gezien. Ook duurzaamheid kent winnaars en verliezers, aldus de jonge doctor. Een voorbeeld zijn de accu's van elektrische auto's; om die te produceren is kobalt nodig. Dat komt uit Congo, waar bedrijven bij de winning gebruik maken van kinderarbeid. Producenten van elektrische auto's laten alleen de voordelen van elektrisch rijden zien. Bij de transitie naar duurzame mobiliteit moeten we in dit geval dus ook kijken naar kinderrechten.

Sociale winst

Als het aan Shivant Jhagroe ligt, gaat het bij duurzame stedelijke transitie niet alleen om milieuwinst, ook om sociale winst. Hij stelt 'transitie-ethisch' handelen van betrokken partijen voor. Als stappen in de richting van duurzaamheid maatschappelijke ongelijkheid reproduceren of uitsluiting betekenen, moet dat zichtbaar worden. Belanghebbenden zouden de strijd moeten aangaan, waarbij ook de stem van kwetsbare burgers wordt gehoord. Anders is de transitie naar een duurzame stad niet meer dan een bestendiging van bestaande verhoudingen, het streven naar een duurzame economie niet meer dan voortzetting van de markteconomie by other means.

Maak je transitie politiek, dan kan strijd ontbranden over de vraag Wie plukken de vruchten van duurzaamheid? Zonder strijd geen duurzame stad.

12 oktober 2016. Annemiek Onstenk.

www.annemiekonstenk.nl